NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 9. julia 1853. *List 55.*

Kako naj si umni kmetovavec po vsih potih svojega gospodarstva gnoj množí.

Po dr. Stöckhardt-u.

Rastljinske gnojne stvarí.

(Dalje.)

Listje, šilovje, resje, mah in enake stvarí imajo veliko gnojne močí v sebi in še več kakor slama. Pa kako je to, da že stari pregovor pravi: „listje in šilovje ni nič vredno za polje?“ Vzrok tega je le v tem, da zrelo listje, še bolj pa šilovje (ali iglice od hojevja) ne rado in le počasi trohní, ker je z vošeno in smolnato snovo navdano, ktera zaderžuje trohnjenje. Bukovo listje, če na kupu leží, še v dveh letih popolnoma ne strohní, in zrelo šilovje od smrek in jélk še dalje ne strohní v zemlji.

Kdor tedaj hoče listje in šilovje za polje kmalo rodovitno narediti, naj ga zmeša s perstjo in z blatom in še pridene nekoliko apna in pepéla; le kadar je na to vižo popolnoma strohnelo, najga navozi na njivo.

Da so naše besede gotove, prašajte vertnarje, ki listje za mešani gnoj visoko cenijo.

Saje od premoga, šote in derv že slové od nekdaj kot posebno dober in močen gnoj. In lahko je to zapopasti, ker imajo veliko amoniaknih solí, ktere so se naredile iz enega dela gnjilca zgorelih stvarí in so se v saje sprijele. Še več pa kakor dervine saje, imajo saje premogove (Steinkohlenruss) teh solí (posebno žeplenokislega amoniaka) v sebi.

Saje so tedaj že zgotovljen gnoj, le malo manj močne, kakor tičjek guano; so tedaj dobre za njivo po verhu gnojiti. Tudi za napravo mešanega gnoja so kaj dobre.

Gobe, drožje od vina, ola, jesiha itd. so močen in dober gnoj. Vse te stvarí so že zlo živalskemu gnoju enake, in ker imajo obilo gnjilca in fosforne kisline v sebi, so veliko več vredne kakor vsak drug rastljinsk gnoj. Na priliko: mušnica (muhja goba) ima v **100** svojih obstojnih delih **6** delov in pol gnjilca, zraven tega **9** delov dobro gnojnih rudskih rečí, drožje pa še več. Res je, da v frišnih gobah je veliko vodenega, kar ni za gnoj nič vredno, zato pa se na kup mešanega gnoja kaj dobro priležejo, ker so tako rekoč kvas, po kterem druge gnojne rečí, ki so se na kupu zmešale, hitreje gnjiti začnó.

Živalske gnojne stvarí.

Ni ga gnoja, ki bi za rodovitnost zemljiš bolji bil, kakor so sploh vse stvarí, ki jih dobivamo od živál, zakaj v teh je nar več tiste nar imenitniši gnojne močí, ki jih pod imenom gnjilca in fosfora poznamo, iz kterih se po gnjijenju rastljinski živež: amoniak (ali solitarjeva kislína) in pa fosforova kislína narejata. Dalje so živalske stvarí za mešani gnoj ali kompost še zavoljo tega neprecenljive, da naganjajo tudi druge rečí k hitremu trohnjenju in gnjijenju, ker same hitro gnjijó in trohnijo. Ako se primešajo živalske rečí gnojnemu kupu je ravno taka, kakor ko se v moko kvas postavi.

Med obstojnimi deli živinskega trupla je le eden, ki nima nič gnjilca v sebi in za gnoj ne velja nič, in je še celò škodljiv, zato, ker zaderžuje dež ali sicer močo, da ne moreta v zemljo, kjer je tak gnoj potrošen, in da po tem takem druge gnojne rečí bolj počasi razpadajo in trohnijo. Ta za gnoj malo pridna stvar je mast ali loj.

Vsi drugi deli živinskega trupla, naj so mehki ali terdi, imajo veliko veliko gnjilca v sebi, in scer, kadar so dobro posušene, imajo v **100** delih **15** do **17** delov gnjilca, tako je suho meso, suha krí, suha koža, dlaka, šetinje, volna, rogovi, parklji, hrustanci itd. Le kosti nimajo toliko gnjilca v sebi; če so čiste in popolnoma suhe, ga nimajo več kakor **5** delov.

Kar smo pa sedaj od obilnosti gnjilca v živalskih rečéh rekli, velja le od tacih, ki so čiste in suhe; dokler niso posušene, in so jim še druge rečí primešane, je razmera gnjilca, tedaj tudi gnojničnost manjši, ker vodena stvar in mnoge druge primešance tudi precej znesó. (Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(*Gotov pomoček zoper bolhe na zelji, repi, korenji, salati itd.*) je gnojnica (Mistjauche). Ker pa gnojnica za nježne koreninice mladih sadík ali flanc je prehuda, in jih, kakor navadno pravimo, požgè, se mora zemljiše že en dan ali dva dní preden se sadíke sadé, z gnojnico poškropiti, na vertu se storí to z vertno škropivnico, na polju pa s sodcem, v kterem se gnojnica na njivo pelje. Se je v enem ali dvéh dneh z gnojnico poverh poškropljena zemlja osušila, ni nobene nevarnosti več ne za seme ne za mlade sadíke.

So pa sadíke že vsajene, se mora gnojnica varno po zemlji škropiti, da se z bolhami vred tudi ne pokončajo sadíke. Ko so tedaj sadíke že vsajene, naj se naredé majhni žlebčki ali grabničkí kakor so grede dolge, in v te naj se škropí gnojnica.

Ni nam treba še posebej povedati, da gnojnica, ki je gotov in nar ložji pomoček zoper zemeljne bolhe in njih zalego, ima še to dobro, da močno

gnojí in sadíke po tem veliko hitrejši in čverstejši rasejo.

Gnojnica je tedaj v tem enaka drugim pripomočkom, ki se zoper zemeljne bolhe svetjejo, da rast sadík pospeši in da naglo odrasejo naj nevarniši dôbi; zraven tega pa ima še to dobro, da bolhe pokonča.

Da jih pa res pokončá, se vsak lahko prepriča. Če, kakor smo rekli, varno poškropí na vertu gredo, kjer je zelje, salata ali kaj tacega vsajenega, kar je včasih vse živo bolh, bo vidil, da v malo urah ne bo ne ene bolhe več, v dvéh dnéh pa so sadíke veliko močneji in večí.

Starozgodovinski pomenki.

BELINO. AVG. SAC.

Na Cigulni blizo Celovca. Eichorn Beitr. Thl. I. str. 56.

APOLLINI. BELENO. AVG. IN. HON. itd.

V Ogleji. (Gruter Inscrip. stran 36. n. 2.)

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci ?«

(Konec.)

Posebno so stari Indianci na važnost imena gledali. Wiese *(II. S. 367. 395.)* piše: „Kakošno ime se ima otroku dati, je pri Hindih veliko važna reč. Izvolijo večidel ime kakšnega boga ali kakšne boginje. Da se je otroku ime kakšnega boga dalo, je po mislih Hindov velika zasluga. Včasih dajejo otrokom tudi imena cvetlíc ali dreves, na priliko: limbara, rože, palme itd.“ V Menutovih postavah (*Gesetze Menus IX. 12, 13)* stojí: „Mladeneč naj si vzame za ženo deklico, ktere podoba je brez madeža, ktere ime je prijetno, hod ljubeznjiv, kakor hod flaminga ali mladega slona, ktere lasje in zobje so čedni in truplo polno sladkosti“.

Ravno to skerbljivost v imenih najdemo pri severnih Slavjanih; omenim le imen Bogoslav, Vilomir, Radoslav, Jaroslav, Bogomil, Bogohval, Radegost, ktera so bila občinska in vsa iz častja božjega prejeta. Tudi druga mila in sladka imena je dajal Slaven svojim otrokom, primeri imena: Lepa, Lepon (na rimskih kamnih po Gorenskem Veponius), Draga, Dragomira (na rimskih kamnih polatinčena Gracilla), po drevesih in cvetju: Jela, Jelica, Dub, Dubna (ime DVBNA se na rimskih kamnih pogosto najde; *glej: Muhars Gesch. d. St. I. 428)*, Ruža, Kwětoš, Květava, Cvetko, ktera imena so na rimskih kamnih vsa v Florus, Florianus polatinčena itd.

Če so gori navedene besede učenega Murraya resnične, in da so, priča zgodovino- in jezikoslovje in vsakdanja skušnja, zakaj se tedaj na noriških in panonskih kamnih nobeno ime „Tartanius“, „Esus“ ali „Esius“, „Teutatius“ ali „Teutatus“ ne najde?

Poslednjič še vprašam zgodovinoslovce: ali niso premislili, da okoli Ogleja nikdar niso Celti prebivali, razun edine naselbine, od ktere Livi piše *). Pa to naselbino je slavenski živelj poslovenul v teku časov. Ta naselbina je storila, da so slovenski Japidi postali zmešan národ (Mischlingsvolk), od kterih klasiki pišejo, da so celtogalsko orožje nosili in se tetovirali (malali). Ti celtogalski značaj je še dnešnji den v stanovnikih Krasa najti, in vredno bi bilo, da bi kakšen domorodec to reč dobro pretuhtal. Kelti tedaj niso pervi stanovniki okrog Ogleja bili, ker so se še le v letu 186 pred Krist. tam naseleli, mi pa že slavenske Panonce ob Herodotovem času v Primorju najdemo.

*) Eodem anno (urbis conditae 566, a. Ch. 186) Galli transalpini transgressi in Venetiam sine populatione aut bello haud procul inde, ubi nunc Aquileja est, locum oppido condendo ceperunt. (Livius Lib. XXXIX. c. 23.)

Če pa Keltomanski pisatelji niso s takšnimi dokazi zadovoljni in hočejo vse s telesnimi očmí viditi, naj jim tudi to bo dovoljeno. Ali, ker predrago pride k časopisu slike (podobšine) prilagati, jih moramo v knjižnice sporočiti in prositi: naj v bukvah „Mémoires de l' Académie celtique Th. I., stran 176 itd.“ pogledajo obraze celtiških božanstev, in nošo starih Celtov z dolgimi hlačami (braccae), in naj z unim prispodobijo obraze noriških in panonskih božanstev v indoslavenskih Avatarih, in stare Noričane in Panonce v platnenih bregušah, kakor jih štajarski Šavničari še dnešnji den nosijo, v Muharovi dogodivščini Štajarski zv. I., in prepričan sim, da jim prek učenega čêla bo hladna smertinosna sraga se razlila, ktera jim bo nesrečno Celtomanio za večne čase iz glave stirala.

Tudi častitega gospoda tajnika Krajnskega zgodovinskega družtva lepo prosimo: naj nas ne ima za Sarmate. *(Glej: Mittheilungen des hist. Vereins in Krain. VII. Jahrg. stran 85)*. Rajnemu Linhartu kaj takšnega radi odpustimo, ker on je živel o času, v kterem je kritičko zgodovinoslovje še v zibeli ležalo, — al zdaj smo že dalje prišli, kakor sta vse hvale scer vredna Valvazor in Linhart bila. Ker se visoko učeni Šafařik ni sramuval svojega nekdašnjega krivega mnenja, da so bili Sarmati tudi slovensko pleme po znanih Ovidievih besedah: „Una manus nobis vulnus opemque ferat“ pred celim učenim svetom opozvati, tako tudi mislimo, da nam gosp. tajnik kranjskega zgodovinskega družtva naše opazke ne bode za zlo vzel, in mi verjel, da tudi mene pri zgodovinskih preiskovanjih ne vodi samo narodni čut in ljubezen do Slovencev, temuč iskrena želja do luči in resnice priti. Jaz imam pred seboj močno protivno terdnjavo in sim dozdaj edini bojovnik proti silni vojski; zna tedaj lahko biti, da marsiktera pušica čez svoj cilj zletí, ali mislim, da sim razun lahkih pušic tudi terdne Ariete nastavil, kterim se protivna terdnjava ne bo dolgo več deržati mogla.

Zanašam se na pripomoč slavenskih učenih mož in vsih resnicoljubivih zgodovinoslovcov, naj si bodo kakšnega koli jezika, zakaj zgodovinoslovec ne smé poznati nobene národne stranke, ampak mora z železnim piskom pisati le resníco. Edína ta je vodílo in pravílo moje.

Mnenje Šafařika o zgodovinskih spisih Terstenjakovih.

Zanimivo bode našim bravcem zvediti, kako preslavni g. Šafařik, kterega beseda je o tacih zadevah važna in veljavna, sodi o zgodovinskih preiskavah, ktere visokoučeni g. prof. Terstenjak v „Novícah“ svetu razodeva. Gosp. profesor je prejel unidan od g. Šafařika pismo, in na našo prošnjo: naj nam dovoli letó natisniti, nam je prijazno privolil natis, kterega častitim bravcem v sledečem podamo. Takole se glasí:

„Visokočastiti gospod! Z veseljem poterdim prejem Vaših zgodovinskih spisov o starih Slovencih, ki mi jih Vi in gosp. vrednik „Novíc“ blagovoljno pošiljata. Iskreno se Vam zahvalujem za ti dragoceni dar. Saj veste, da tudi jez sim v svojih slavenskih starožitnostih (1837) naj stareji nam znane stanovavce med deželami beneškega zatóka in tatranskih gór za Slavene naznanil; al zoper to mnenje so se vzdignili nekteri zgodovinoslovci, sosebno nemški, in poslednjič tudi gosp. Wietersheim v svoji knjigi: „Vorgeschichte deutscher Nation, Leipzig 1852“. Vendar me ti možje s svojimi dokazi niso prepričali, da bi odstopil od svojega mnenja. Za tolikanj več me veselí, da tako vredni preiskovavci, kakor ste

Vi, prečastiti gospod, ste na samostojni poti ravno tisti cilj dospeli. Zares! stvar sama po sebi in čast našega starega, velikega in žalibog! mnogoterno napačno poznanega naroda je vredna, da se trudijo in potíjo blagodušni domorodci o nji. Le verlo napredujte, prečastiti gospod, na ti poti, po kteri novo luč prižigate v razsvitljenje naj tamniših zadév naše zgodovine! Resníca se bo po tacih preiskavah čedalje bolj odkrivala, in prej ali pozneje ji je zmaga gotova. Kar mene zadeva, bodem vseskozi pazljivo prebiral Vaše spise, in serčno me bo radovalo viditi: da na srečno začeti poti mirno in možato napredjete.

Z zagotovilom izverstnega spoštovanja. itd.

V Pragi 29. junia 1853. Paul Jožef Šafařik.«

Ozír v stare čase.

Pad Carigrada 29. majnika 1453.

(Dalje.)

Med tem so se Gerki na ozidji proti luki še deržali, ker Turki tukaj še niso ozidja napadli. Al zdaj so jih sovražniki, ki so že čez dvé uri mesto napadovali, od zadej zajeli. Pri tej priči tudi Turki od zunaj ozidje napadejo in v mesto prederejo. Greki tedaj v hiše pobegnejo, v kterih so pa že sovražniki ropali. Gerški poveljnik Luka Notaras je bil na poti ali pa v svoji hiši vjet; Urban, vnuk Sulejmana, je raji s turna skočil, kakor da bi se bil Turkom podal.

Na tako vižo je tedaj Carigrad, imenovan tudi mesto sedem gričev in sedem turnov, stari Bizanc, Antonina, novi Rim, mesto Konstantina, dele sveta ločivno mesto, popolnost Izlama, mati sveta, 1125 let potem, ko je bil sozidan pod pervim Konstantinom, pod enajstim in zadnjim 29. maja 1453. leta, po devet in dvajseti, tri in petdesetdnevni obseji Turkom v roke padlo. Trikrat so ga Helenci, trikrat rimski cesarji, dvakrat bizanški puntarji, dvakrat bizanški cesarji, dvakrat bulgarski kralj, enkrat Perziani, enkrat Avari, enkrat Slovan Krum, enkrat Rusi, enkrat Latinci, sedemkrat Arabci, petkrat Turki oblegli, in v peti oblegi, ko je bilo že popred sedemkrat vzeto, so ga Turki pod Mohamedom II. Grekom vzeli.

Mohamed ni koj v mesto šel, ampak zunaj je tako dolgo čakal, da je zvedil, da so njegovi vojšaki vse premagali, in to je bilo okrog dvanajstih. Potem se je brez strahu noter podal, spremljen od svojih velikašev.

Naj popred stopi v Ajo Zofio. Skoči raz konja in gré noter. Tù zagleda patriarha s sv. rešnjim telesom v rokah pred oltarjem stati, da bi grozovitega zmagavca omečil in mu usmiljenje v sercu zbudil. Al Mohamed ne porajta na-nj, naravnost proti oltarju se vdrè, ter ga neusmiljeno prebode. Patriarh pade in umirajoč Mohamedu te pomenljive besede govorí: „prokleti pagán, prokletstvo bo tebe in tvoje naslednike spremljalo; čez dvakrat dvé sto let ravno na današnji dan bo velki ozmanski duhoven na tem oltarju umorjen, turška deržava bo z mestom ti dan padla, in mohamedanske vére bo konec“.

Ko Mohamed krasno okinčanje cerkve ogleduje, se ne more prečuditi in če bolj gleda, bolj se čudi; zdaj bere napis: „Bog jo je postavil, in ona se ne bo potresla, Bog jo bo varoval o zoru!“ Ko vidi nekega vojaka tlak odkopovati, stopi k njemu, ga udari z mečem ter reče: zaklade mestne sim vam prepustil, poslopja pa so moja! Potem zapové Mohamed vojake k molitvi skupej poklicati, sam stopi na oltar in začnè: „Bog je eden!“ itd.

Gerki pripovedujejo, da je en angelj obris te cerkve z nebes prinesel. Konstantin velki je kamne podstavil, Teodozi in Justinian sta jo sozidala; potem ko je dvakrat pogorela in od potresa poškodovana bila, je bila cerkev božje modrosti somenj posvetnih in božjih opravil; ni bila le svetiše mesta, tem več celega carstva, naj krasniše in naj veličastniše delo celega sveta.

Ko Mohamed Ajo Zofio v turško svetišče posveti in se vùn podá, zapové velkega admirala, Luka Notaras-a pred-se pripeljati, in mu rêče: Glej, tvoje lepo delo odrečene podaje na kupu pobitih, v številu vjetih. Notaras mu zaverne: da ni ne on, ne cesar toliko v mestu premogel, da bi se bil zamogel podati, posebno potem ko je car pisma dobil, v kterih mu je bilo svetovano, da naj se stanovitno derží. Potem ga praša Turk po cesarju, ali je na barki zbežal, ker je pet genueških bark srečno iz barkostaje pobegnilo. Notaras odgovorí, da ne vé, ker je bil pred vratmi cesarskega poslopja, ko so Turki pri vratih Karzias v mesto prederli. V tem hipu stopita dva janičara pred Mohameda in mu povesta, da sta ona cara umorila. Mohamed jima naročí, truplo poiskati in mu glavo prinesti. Potem tolaži Notarasa, zapové njegovo ženo in otroke poiskati, obdaruje bogato vsakega posebej in mu obljubi, ga v službi, v kterej je pri cesarju bil, pustiti. Zavolj te obljube podá nezvesti Notaras Mohamedu imenik cesarskih dvornih in pervih deržavnih vradnikov, in Mohamed jih zapové poiskati in je vsako glavo drago plačal. Notarasu je Mohamed prizanesel in ga domú spustil. Med tem so sultanu Sulejmanovo in Konstantinovo glavo prinesli.

Te dvé mogočni glavi ste se sedaj kervavi v prahu pred Mohamedom valjale; cesarjeva glava je bila na dvornem tergu obešena na spominek Helene, kterega je Konstantin velki svoji materi postavil, in njegova glava je celi dan na njem visela; na večer so jo doli vzeli in potem v mesta male Azie na ogled poslali; Gerkom je bilo dopušeno truplo pokopati.

Predmestje Galata, ki je bilo s terdnim ozidjem obdano, je s Saganos-pašatom pogodbo sklenilo, mu dragovoljno ključe prineslo in milosti prosilo, ktero je tudi zadobilo. Saganos je povelje dobil s predmestjem milostno ravnati, pa zraven tudi prebivavcem sultanovo zapoved naznaniti, da naj mirni bodo in da se ne podstopijo v cesarske barke stopiti, ko se bodo približale. Ko pa barke pridejo, se vdere vse ljudstvo na-nje. Turki tedaj nektere umoré, drugi se pa nazaj vernejo. Kolikor Gerkov še niso Turki v sužnost odpeljali, so v Galato pripeljali. Samo Notarasu je bilo pripušeno tudi zanaprej v svojem poslopju stanovati.

(Konec sledí.)

Zlate resníce.

Pošten in dober človek pošteno od vsacega misli in govorí; hudoben je, ki od druzih hudo misli in jih obrekuje, — takim so v starih časih jezike rezali ali z ognjem žgali. Ako bi tudi dan današnji taka bila, bi sila veliko ljudí brez jezikov okoli hodilo.

Ki druzega černi, je bolj nesrečen od unega, kogar černi, zasramovanje iz ust hudobneža, se ne prime poštenega moža, ampak se vrača tjè, kjer se je rodilo.

Kdor se z norcem prička, je norc sam; kdor z neumnežem o znanstvih govorí, zapravlja dragi čas zastonj ín zgubuje ceno svojega imena; kdor s pijancem pohaja, se pozno na dom vrača.

Kdor se ne sramuje pred ljudmí in ne pred Bogom, bo zadel na vsako zlo. Ni ujzde, ki bi ga zamogla berzdati in varovati pogube.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Zagreba 7. julia. Drugi tečaj Zore jugoslavenske pod naslovom „Zorja“ od g. Radoslava Razlag-a izšel je že s tiskom i na troške našega knjigara

Franja Župana i se zamore po vsih knjigarnah za 34 kr. dobiti. Je v njej več znanstvenih, zabavnih, prozaičnih i pesniških sostavkov v latinici in cirilici natisnjenih. Med vsimi odlikajo se posebno sostavci Božidara Raića, Cafova itd. i pesme Rad. Razlaga i L. Tomana. Posvečena je hvala vredna knjiga duhu otca uzajemnosti slavjanske. Zorislav.

Iz Ormoža 5. mal. serp. Tudi jez bi bil mogel zastran nevgodnega vremena ravno tisto žalostno pesem prepevati, ki smo jo čuli iz mnozih krajev v „Novicah“, ako bi bil pred enim tednom Vam pisal. Danes pa, ker je sadaj že več dní lepo in gorko vreme, zamorem veselejši novičar biti. Na polji se zibljete teška pšenica in rèž (naša poglavna sadeža), in vinogradi, iz kterih je zginul strah tertje bolezni, obetajo dobro letino. Senu pred sv. Petrom in Pavlom pokošenem, so povodnji veliko škodo napravile, pozneje pokošeno je lepo domú spravljeno. Za sadje bo pa pri nas slaba letos; čuda veliko gosenc v vsi naši okolici se je zaplodilo po gojzdnem in vertnem drevji in so tako čisto objedle sadunosnice, da še prihodnje leto bojo pešale v mnozih krajih. So si scer nekteri gospodarji na vso moč prizadevali, požrešni merčes pokončati, — pa kaj pomaga, če cela soseska se ne loti tega dela in je med več pridnimi dosto zanikernih gospodarjev! V ti mali pa očitni reči se vidi, da večina naših ljudí so še čisto otroci, kteri iz lastne proste volje tudi tacega ne storé, kar je njih očitni dobiček; treba je, da bi jih povsod le postava silila. Al ni to žalostno?

Ni davnej kar sim bil v Gradcu. Al čul sim ondi nekaj, kar mi je s žalostjo serce presunilo. Slavno ministerstvo nauka je, kakor je znano, dovolilo pred nekimi leti na ondašnjem vseučelišu razlaganje občnega deržavlj. in kazenskega zakonika tudi v slovenskem jeziku, da bi tako učenci pravoznanstva, ki so slovenskega naroda in bojo kadaj med slovenskim ljudstvom službe imeli, se že v šoli navadili tistega, česar bojo djansko v življenju potrebovali. Lepo priložnost jim tedaj ponuja vlada. Al kako se poslužujejo naši rojaki te ponudbe? Po štirje, po dva, ali celò le samec hodi v te tolikanj koristne učilnice! Noben pameten ne more prezreti: kaj bo in kaj mora biti konec take nemarnosti.

Iz Vipave 1. julia. V. Terta večidel dobro letino obeta, posebno v nogradih na bolj južni in jutrovi strani. Od kakšne posebne bolezni se dosihmal, kolikor je meni znano, nič ne kaže, da bi nas strašilo. Sená je veliko; drugi sadeži so lepi, pa nekoliko kasneji memo druzih let. Vročína je nektere dní taka, da delavci zamoremo komaj pod milim nebom sterpeti.—Žalostni smo, da zgubimo občno spoštovanega gosp. dr. Tomšica, c. k. svetovavca deželne sodnije, ki je že v Zagreb dekretiran. Ljubljeni mož nam bo vedno v dragem spominu ostal.

Iz Ljubljane. Slavni gosp. Ivan Kukuljevič se je na poti iz Benetk, kjer je obilne zaklade za zgodovino slavjansko našel, dva dní v Ljubljani mudil in pregledal tudi arhiv v Dolu rajnega baron Erberg-a, v kterem je za svoj opis južnoslavenskih umetnikov marsiktero važno stvar najdel.

Novičar iz mnogih krajev.

Sliši se, da so presvitli cesar določíla zastran deželnih poglavarstev po novi prenaredbi za vse dežele že poterdili in da se bojo nek kmalo razglasile. — Po določbi c. k. ministerstva se ima tisti denar, ki se bo iz prestopkov gojzdne postave nabral, v posebno kaso spravljati, iz ktere se bojo prihodnjič plačevali stroški za obdelovanje zemlje v vsaki deželi. — Somnji ob cerkvenih shodih v nedeljah in praznikih se po ukazu ministerskem smejo še le začeti po dokončanem cerkvenem opravilu. — Strašen vihar na Teržaškem morji je bil 2. dan t. m. kmalo po 6. uri, da je valove valil celò v mesto. Ravno tisti dan popoldne je bíla strašna toča okoli Celja, ki je pokončala večidel polja v 3 farah, namreč Celjski, Vojniški in Novi cerkvi. — Okoli Tersta je letos tertja bolezin huji kakor lani. — Rusovska vlada je storila pervo važno stopnjo: 3. dan tega mesca je začela armada (25.000 mož) od dvéh strani (pri Liovi in Skulenem) pod generaloma Dannenberg-om in Lüders-om v podonavske knežije maršírati. Car Miklavž je razposlal o ti zadevi svojemu ljudstvu sledeči razglas:

„Mi Miklavž I., po božji milosti cesar in samovladar vsih Rusov itd. naznanimo s tem letó:

„Našim zvestim in ljubljenim podložnikom je znano, da že v starodavnih časih so Naši slavni predniki prisegli, braniti pravoslavno véro (starovérstvo)“.

„Od tistega časa, ko je božji previdnosti dopadlo, po dednem nasledstvu Nas poklicati na carski prestol, je bilo spolnovanje te nerazdeljive in posvečene dolžnosti vseskozi Naša zvesta skerb. Opiraje se na slavepolno pogodbo Kajnardjisko, ki je bila pozneje večkrat od turške vlade poterjena, je bila Naša skerb vedno na ti cilj in konec obernjena, da se pravíce zagotovijo pravoslavni cerkvi“.

„Al v Našo veliko žalost se je poslednji čas, vkljub vsemu Našemu prizadevanju za brambo pravíc in predpravíc (privilegij) Naše pravoslavne cerkve, turška vlada prederznila teh pravíc se dotakniti, in tako delječ je že segla, da samovoljno njeno ravnanje žuga nazadnje popolnoma pokončati skoz več stoletij posvečeni in pravoslavni véri tako dragi red“.

„Vse Naše prizadevanje, turško vlado odverniti od tacega početja, je bilo zastonj, in še clo slovesno obljubo, ki nam jo je dal sultan o ti zadevi, je kmalo potem prelomil“.

„Ker smo brez vspeha vse poskusili, da bi na prijazni poti to dosegli, kar imamo terjati pravíco, smo za potrebno spoznali, da naša armada v podonavske knežije maršira, da pokažemo Turku, kam ga zamore terdovratnost pripeljati. Pri vsem tem pa vendar ni Naš namen, vojske začeti. Da obsedemo knežije, si hočemo le zastavo zagotoviti, ktera Nam v vsih okoljšinah mora porok biti, da se Nam ohranijo Naše pravíce“.

„Mi ne išemo pridobitk; Rusia jih ne potrebuje. Le to terjamo, da se postavna in očitno razžaljena pravíca spolne. Mi smo pripravljeni še sedaj Svojo armado ustaviti, ako se turška vlada zaveže, celoto vsih predpravíc pravoslavne cerkve vestno spolnovati“.

„Če pa svojoglavnost in oslepenje na vsako vižo drugač hočete, bomo, Boga Sebi na pomoč klicaje, Njemu skerb prepustili, Našo pravdo razsoditi, in v polnem zaupanju v Njegovo vsigamogočno roko, bomo šli v vojsko, braniti pravoslavno véro Našo“.

Dano v Petrodvoru 14. (po našem 26.) dneva junia 1853, in Naše vlade v 28. letu. Miklavž s. r.

— Sedaj je važno vprašanje: kaj bote angleška in francoska vladi k temu rekle, ki ste sultana prigovorile, da je zavergel, kar Rus terja.

Popravek tiskarskega pogreška.

V 53. listu na strani 211. v 29. in 30. verstici, namest »s popisom t. s. z. rokopisa« beri: »z opisom t. s. z. potovanja; ravno v tistem sostavku namest Ravanjini beri Kavanjini.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*